EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 02 23
SWD(2022) 43 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

Pridedamas prie

pasiūlymo dėl

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS

dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937

{COM(2022) 71 final} - {SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} -
{SWD(2022) 39 final} - {SWD(2022) 42 final}

Santraukos lentelė
Pasiūlymo dėl direktyvos dėl tvaraus įmonių valdymo poveikio vertinimas
A. Būtinybė imtis veiksmų
Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?
Pagrindinė sprendžiama problema yra **poreikis didinti įmonių valdymo ir vadybos sistemų tvarumą** dviem atžvilgiais: 1) įmonių rizikos valdymo sistemose ir sprendimuose **nepakankamai atsižvelgiama** į **suinteresuotųjų subjektų interesus ir su suinteresuotaisiais subjektais susijusią (tvarumo) riziką įmonei**; 2) įmonės **nepakankamai švelnina savo neigiamą poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai** ir neturi pakankamų valdymo ir vadybos sistemų ir priemonių savo kenksmingam poveikiui švelninti. Problemą keliantys **veiksniai** yra **rinkos trūkumai**, pvz., dėl įmonių ir direktorių orientavimosi į trumpąjį laikotarpį, ir **reguliavimo trūkumai** dėl neaiškių ir skirtingų nacionalinių taisyklių (įskaitant naujas taisykles) ir neveiksmingų savanoriškai taikomų sistemų. Problema yra **ES masto**, nes įmonės ir investuotojai veikia tarp valstybių, tiekimo grandinės yra tarpvalstybinės, o nustatyti rinkos trūkumai – dėsningi. Prognozuojama, kad problema **ilgainiui didės**: nors tikimasi, kad gerės rizikos nustatymas ir informuotumas, nesitikima pakankamai greitų, tolygių, nuoseklių ir plataus masto pokyčių.
Ką reikėtų pasiekti?
Bendrasis tikslas – geriau išnaudoti bendrosios rinkos potencialą prisidėti pereinant prie tvarios ekonomikos, skatinti kurti tvarią vertę ir gerinti ES įmonių ilgalaikius veiklos rezultatus ir atsparumą. **Konkretūs tikslai** – išaiškinti, ko tikimasi iš įmonių direktorių, jiems atliekant savo pareigą veikti įmonės interesų labui; skatinti į įmonės rizikos valdymą įtraukti tvarumo rizikos ir poveikio aspektus; didinti atskaitomybę už neigiamo poveikio nustatymą, prevenciją ir švelninimą, taip pat vertės grandinėse; didinti galimybes naudotis teisių gynimo priemonėmis; gerinti įmonių valdymo praktiką, kad tvarumas būtų geriau integruojamas į direktorių ir įmonės sprendimų priėmimo procesą.
Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumo principas)?
Pavieniais kai kurių valstybių narių veiksmais **nebuvo įmanoma tinkamai pasiekti tikslų** sprendžiant šią problemą ES ir (arba) pasauliniu mastu. ES taisyklės teikia daugiau galimybių sušvelninti spaudimą įmonėms trumpuoju laikotarpiu. Naujos ES taisyklės būtų pagrįstos ES esama įmonių valdymo sistema. ES intervencija gali užtikrinti tvirtą ES poziciją pasaulinėje arenoje.
B. Sprendimai
Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus? Ar viena iš galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Jei ne, kodėl?
Svarstytos galimybės daugiausia apėmė įmonėms tenkančią išsamaus patikrinimo prievolę ir direktorių pareigas. Galimybės, nesusijusios su reglamentavimu, buvo atmestos įsitikinus, kad jos nebūtų veiksmingos ir efektyvios. Taip pat dėl neveiksmingumo atmestos tam tikros išsamaus patikrinimo reglamentavimo galimybės (pvz., prievolės arba atsakomybės taikymas tik pirmajai vertės grandinės pakopai). Likusios galimybės skiriasi pagal bendrą požiūrį (sektorinis ar horizontalusis požiūris) ir subjektinę taikymo sritį. **Siūlomas tinkamiausias galimybių, papildančių viena kitą, rinkinys.** Dėl **įmonių išsamaus patikrinimo** didelėms akcinėms bendrovėms (kaip jos apibrėžiamos pagal du galimus alternatyvius darbuotojų skaičiaus ir apyvartos kriterijų rinkinius) būtų nustatyta horizontali išsamaus patikrinimo prievolė, kartu taikant supaprastintą tvarką aktualiausiems vidutinio dydžio ir vidutinės kapitalizacijos įmonių poveikio klausimams tuose sektoriuose, kuriuose neigiamas poveikis aplinkai ir žmogaus teisėms yra labiau tikėtinas (didelio poveikio sektoriai). ES suderintos civilinės atsakomybės ir administracinio vykdymo užtikrinimo taisyklės padėtų tai pasiekti. Bus įtrauktos trečiųjų valstybių įmonės, turinčios didelę apyvartą ES. Kalbant apie **direktorių pareigas**, pasirinkus tinkamiausią galimybę būtų darniai išaiškinta generalinių direktorių pareiga veikti įmonės interesų labui, taikoma visoms

didelėms akcinėms bendrovėms (tai yra reglamentuojama nacionalinės bendrovių teisės aktų). Tai būtų pagrįsta kai kuriomis konkrečiomis direktorių pareigomis (pvz., susijusiomis su rizikos valdymu arba suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu) didelėse įmonėse, laipsniškai pradedant taikyti šias nuostatas didelį poveikį darančioms vidutinėms akcinėms bendrovėms ir biržinėms MVĮ. Direktorių pareigos, kuriomis vykdoma įmonėms tenkanti išsamaus patikrinimo prievolė, taikomos toms pačioms įmonėms kaip ir ta prievolė. Konkrečios papildomos direktorių pareigos, susijusios su strategija, kuria nustatomi moksliškai pagrįsti tikslai, būtų taikomos didelėse įmonėse, turinčiose daugiau kaip 1 000 darbuotojų. Tai būtų papildyta bendrąja sąlyga, kad mokamas **atlyginimas** turėtų padėti (arba bent nekliudyti) laikytis naujųjų taisyklių.

Kokios yra įvairių suinteresuotųjų subjektų nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?

Konsultavimosi veikla, visų pirma viešos konsultacijos, kurių metu gauta beveik pusė milijono atsakymų, rodo bendrą pritarimą ES veiksmų tikslui ir daugumai siūlomų veiksmų. **Direktorių pareigų** srityje dauguma suinteresuotųjų subjektų grupių respondentų pripažino, kad, priimant įmonių sprendimus, visų pirma susijusius su tvarumo integravimu į įmonės strategiją, įmonės ir direktoriai turi atsižvelgti į suinteresuotųjų subjektų interesus; tam daugiausia pritarė NVO, po jų – pavienės įmonės ir verslo asociacijos. Pastarosios išreiškė abejonių dėl išmatuojamų tikslų nustatymo ir visų suinteresuotųjų subjektų interesų suderinimo. Dėl **įmonių atliekamo išsamaus patikrinimo** visų suinteresuotųjų subjektų grupių dauguma narių pritarė, kad reikia horizontalios ES teisinės sistemos, kuri suteiktų galimybę pasiekti suderinimą, vienodas sąlygas ir teisinį tikrumą. Apskritai pritariama plataus užmojo požiūriui į tai, ką turėtų apimti išsamaus patikrinimo prievolė, remiantis tinkamiausia galimybe. Kalbant apie MVĮ tenkančios naštos mažinimą, veiksmingomis laikomos tokios priemonės kaip pagalbinių priemonių rinkinys, nacionalinės pagalbos tarnybos, parama gebėjimų stiprinimui, įskaitant finansavimą, ir neprivalomos gairės. Atrodo, kad mokamas **atlyginimas** pripažįstamas papildoma priemone, o atsakymų dėl to gauta gana nedaug.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?

Tinkamiausių galimybių rinkinys suteiktų **įmonėms** galimybę pagerinti finansinius rezultatus remiantis įvairiais veiksniais, pvz., geresniu rizikos valdymu, didesniu veiklos efektyvumu ir lėšų taupymu, didesniu atsparumu ir intensyvesnėmis inovacijomis. Visos naudos nepavyks gauti iškart – dalis jos gali išryškėti vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais, taip pat nauda nebus vienoda visoms įmonėms, patenkančioms į taikymo sritį. Tikimasi **teigiamo poveikio žmogaus teisėms**, įskaitant darbo teises, ir **aplinkai**, be kita ko, trečiosiose valstybėse, kuriose yra tiekimo grandinės. Tinkamiausiu galimybių rinkiniu būtų veiksmingai pasiekiama tokia nauda.

Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?

Įmonių reikalavimų laikymosi išlaidos susideda iš išsamaus patikrinimo procesų ir procedūrų nustatymo ir taikymo išlaidų, taip pat pereinamojo laikotarpio išlaidų, t. y. išlaidų ir investicijų, reikalingų įmonės veiklai ir vertės grandinėms pakeisti tiek, kad būtų sušvelnintas neigiamas poveikis. Papildomų su visuomenės informavimu susijusių išlaidų patirs tik nebiržinės vidutinio dydžio įmonės, darančios didelį poveikį, nes jų neapima Komisijos pasiūlymas dėl Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvos. Atsižvelgiant į paveiktų įmonių skaičių, apskaičiuotos tiesioginės reikalavimų laikymosi išlaidos apima 500–680 mln. EUR vienkartinių išlaidų ir 1,72–2,37 mlrd. EUR periodinių (metinių) išlaidų (priklausomai nuo pasirinktų darbuotojų skaičiaus ar apyvartos kriterijų, pagal kuriuos apibrėžiamos didelės įmonės, kurioms taikomos išsamaus patikrinimo taisyklės). Kai kurios įmonės (patronuojamosios įmonės, partneriai vertės grandinėje), nepatenkančios į šios iniciatyvos taikymo sritį, patirtų netiesioginių joms perduodamų išlaidų. Dėl direktorių pareigų reikės 445 mln. EUR vienkartinių išlaidų, o atlyginimų poveikis išlaidoms yra labai nedidelis.

Koks bus poveikis MVĮ ir konkurencingumui?

Pagal tinkamiausią galimybių rinkinį išsamaus patikrinimo priemonės netaikomos mažosioms ir labai mažoms įmonėms; vidutinio dydžio ir vidutinės kapitalizacijos įmonės patenka į taikymo sritį tik jeigu jos veikia ypač didelio poveikio ekonominiuose sektoriuose, joms taikant tikslingesnes priemones ir nustatant laipsnišką taikymo pradžią. Kaip apibūdinta, numatomas netiesioginis poveikis visoms vertės grandinėse dalyvaujančioms įmonėms; todėl į tinkamiausią rinkinį įtraukiamos priemonės, kuriomis siekiama išvengti reikalavimų laikymosi naštos perdavimo tiems vertės grandinės partneriams, kurie yra MVĮ, o papildomos paramos priemonės taip pat padės sumažinti MVĮ išlaidas. Tinkamiausia galimybė apskritai turėtų padėti pagerinti įmonių atsparumą ir ilgalaikius veiklos rezultatus (žr. skirsnį apie pranašumus), visų pirma vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais, taip užtikrinant panašią naudą visos ekonomikos lygmeniu. Kadangi poveikis išlaidoms, palyginti su įmonių pajamomis, yra gana nedidelis, nenumatoma jokių reikšmingų neigiamų iškraipymų, darančių poveikį ES įmonių konkurencingumui pasaulinėse rinkose, o vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais poveikis konkurencingumui turėtų būti teigiamas.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Pasirinkus tinkamiausią galimybę, visų valstybių narių viešojo administravimo institucijų vykdomos priežiūros bendros išlaidos apimtų vienkartines 0,13 mln. EUR išlaidas ir periodines kasmetines 7,86–11,2 mln. EUR išlaidas (priklausomai nuo pasirinktų darbuotojų skaičiaus ar apyvartos kriterijų, pagal kuriuos apibrėžiamos didelės įmonės, kurioms taikomos visos išsamaus patikrinimo taisyklės). Šie skaičiavimai taikomi rizika grindžiamam priežiūriniam tikrinimui dėl išsamaus patikrinimo reikalavimų laikymosi. Nenumatoma jokių papildomų su direktorių pareigomis ir atlyginimų dalimi susijusių priežiūros išlaidų. Be to, valstybės narės gali patirti nedidelių papildomų vykdymo užtikrinimo išlaidų dėl bylinėjimosi.

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Dėl pasaulinės aprėpties per vertės grandines bus daromas poveikis trečiųjų valstybių įmonėms ir ekonomikai. Tikimasi teigiamo poveikio žmogaus teisėms ir aplinkai, taip pat vietos bendruomenėms, dėl didesnio suinteresuotųjų subjektų informuotumo, geresnės su tvarumu susijusios praktikos, aktyvesnio tarptautinių standartų priėmimo besivystančiose šalyse, geresnių galimybių nukentėjusiesiems naudotis teisių gynimo priemonėmis, taip pat tvarių investicijų. Galimas neigiamas poveikis yra trečiųjų valstybių įmonių reikalavimų laikymosi išlaidos ir paskesnis gamintojų persikėlimas iš trečiųjų valstybių į nekontroliuojamas produktų rinkas; taip pat rizika, kad įmonės pereis prie mažiau rizikingų tiekėjų. Apibūdinamos priemonės, kuriomis neigiamas poveikis bus švelninamas.

Proporcingumo principas

Siūlomomis priemonėmis neviršijama to, kas būtina problemos veiksniams šalinti ir iniciatyvos tikslams pasiekti. Įmonėms tenkanti reikalavimų laikymosi išlaidų našta derinta atsižvelgiant į įmonės dydį ir jai prieinamus išteklius, taip pat rizikos profilį (dėl poveikio MVĮ taip pat žr. pirmiau).

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Praėjus 5 metams po perkėlimo į nacionalinę teisę, priklausomai nuo to, kiek laiko reikės skirti taikymui ir duomenų rinkimui.